

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
DIRECȚIA GENERALĂ PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR**

**CONCURSUL NAȚIONAL UNIC PENTRU OCUPAREA
POSTURILOR DIDACTICE DECLARATE VACANTE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU**

LIMBA ȘI LITERATURA SÂRBĂ MATERNĂ

- învățători, educatoare -

Aprobată prin O.M.Ed.C. nr.5287/15.11.2004

**- București -
2004**

I. LIMBĂ ȘI STIL

1. Limba ca sistem de semne. Procesul comunicării prin limbaj.
2. Stilul. Particularitățile stilului).
3. Originea și dezvoltarea limbii sârbe. Dialecte și graiuri de pe teritoriul României.
4. Vorbirea directă și vorbirea indirectă.

II. PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE **Principiile ce stau la baza ortografiei**

Semne de punctuație și ortografie. Funcționalitatea semnelor de punctuație și a semnelor ortografice.

III. VOCABULARUL

Noțiuni generale : vocabularul ca totalitate a cuvintelor limbii sârbe ; vocabular fundamental și masa vocabularului. Sensul cuvintelor. Sens propriu și sens figurat. Relații semantice între cuvinte (sinonimie, omonimie, antonimie).

Îmbogățirea vocabularului (mijloace interne : derivare, compunere; mijloace externe : împrumut, calc lingvistic).

IV. FONETICĂ ȘI FONOLOGIE

Fonetica. Reprezentarea grafică a sunetelor. Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe. Particularitățile fonetice ale limbii sârbe. Asimilarea după sonoritate și locul de formare. Palatalizarea și sibilizarea consoanelor. Iodizarea consoanelor. Trecerea lui **l** în **o** .

V. MORFOLOGIA

Obiectul morfologiei. Părțile de vorbire. Părțile de vorbire flexibile. Substantivul, categorii lexicale, gramaticale, morfologice. Declinarea substantivelor. Formele cazuale. Adjectivul, categorii lexicale și gramaticale. Adjective determinate și nedeterminate. Grade de comparație. Pronumele și categoriile de pronume în limba sârbă. Numeralul, flexiunea și categorii de numere. Verbul. Moduri și timpuri verbale. Aspectul verbal. Adverbe, clasificare și comparație. Prepoziții, interjecții, conjuncții și particule.

VI. SINTAXA

Sintaxa propoziției și a frazei. Coordonare și subordonare. Categoriile de propoziții coordonate și subordonate.

BIBLIOGRAFIE

- Pravopis srpskoga književnog jezika, Matica srpska, Novi Sad, izradili M. Pešikan, M. Pižurica, J. jerkov, 1994.
- Mihailo Stefanović, Savremeni srpskohrvatski jezik, I, II, Beograd, 1994.
- Gramatika srpskog jezika za srednje škole, Ž. Stanojčić, Lj. Popović, Beograd, 1996.
- Milan Vujaklija, Leksikon stranih reči i izraza, Beograd, 1972.
- Rečnik književnih termina, Nolit, Beograd, 1985.

LITERATURA SÂRBĂ

I. NOȚIUNI DE TEORIE LITERARĂ

Noțiunea de opera literară, limbajul poetic, imaginea poetică, subiectul, compoziția, personajul. Noțiuni de metrică și prozodie necesare analizei textelor poetice în ciclul primar.

Genurile literare. Principalele specii literare.

II. LITERATURA POPULARĂ.

Lirske pesme. Podela (posleničke, mitološke, obredne, prigodne, ljubavne, šaljive).

Lirsko-epske pesme (Hasanaginica).

Epske pesme. Pretkovovski ciklus (Zidanje Skadra). Kosovski ciklus (Car Lazar i carica Milica). Pokosovski ciklus (Bolani Dojčin). Ciklus Kraljevića Marka (Kraljević Marko pije uz ramazan vino). Hajdučko-uskočki ciklus (Starina Novak i knez Bogosava). Ciklus za oslobodjenje Srbije i Crne Gore (Početak bune protiv dahija).

Narodne pripovetke- opšti prikaz (Ero i Turčin, U cara Trojana kozje uši).

Kraće narodne umotvorine (zagonetke, poslovice, pitalice).

III. LITERATURA MEDIEVALA.

Sveti Sava – život i prosvetiteljsko delo.

IV. ILUMINISMUL.

Dositej Obradović – život i prosvetiteljsko delo (Život i priključenja, Basne).

V. CLASICISMUL SI PREROMANTISMUL.

Jovan Sterija Popović – život i književni rad (Pokondirena tikva).

VI. ROMANTISMUL.

Vuk Stefanović Karadžić – život i književni rad. Borba za reformu jezika i pravopisa. Rad na sakupljanju narodnih umotvorina. Petar Petrović Njegoš – život i književni rad (Gorski vijenac). Branko Radičević – život i pesničko delo (Djački rastanak). Djura Jakšić – život i književni rad (Na Liparu). Jovan Jovanović Zmaj – život i književni rad (Djulići). Dečije pesme.

VII. REALISMUL.

Vojislav Ilić – život i pesnički rad (U poznu jesen). Laza Lazarević (Sve će to narod pozlatiti). Stevan Sremac (Pop Ćira i pop Spira). Radoje Domanović (Danga). Borisav

Stanković (Nečista krv). Petar Kočić (Jazavac pred sudom). Branislav Nušić (Gospodja ministarka).

VIII. PARNASIANISMUL SI SIMBOLISMUL.

Aleksa Šantić (Mi znamo sudbu). Jovan Dučić (Jablanovi). Milan Rakić (Na Gazi Mestanu).

IX. LITERATURA SECOLULUI XX.

Miloš Crnjanski – život i književni rad (Seobe). Ivo Andrić – život i književni rad (Most na Žepi). Desanka Maksimović – život i pesničko delo (Strepnja, Krvava bajka). Veljko Petrović (Ratar). Branko Ćopić (Bašta sljezove boje). Dobrica Ćosić (Koreni). Vasko Popa (Kora). Stevan Raičković (Kamena uspavanka). Srpska književnost u Rumuniji – opšti prikaz.

BIBLIOGRAFIE

***- Udžbenici za srednje škole, za IX, X, XI, XII razred, Bukurešt, 1997.
Jovan Deretić, Istorija srpske književnosti, Beograd, 1983.
Milan Kašanin, Srpska književnost u srednjem veku, Beograd, 1975.
Milorad Pavić, Istorija srpske književnosti klasicizma i predromantizma, Beograd, 1979.
P. Palavestra, Istorija moderne srpske književnosti, Beograd, 1986.
P. Palavestra, Posleratna srpska književnost (1945-1970), Beograd, 1972.
Sveta Lukić, Savremena jugoslovenska literatura, Beograd, 1968.
M. Popović, Istorija srpske književnosti. Romantizam. I-III, Beograd, 1968-1972.

DIDACTICA GENERALĂ ȘI METODICĂ

Pentru învățători

I. NASTAVA POČETNOG ČITANJA I PISANJA.

Pojam i značenje početnog čitanja i pisanja. Ciljevi i zadaci početnog čitanja i pisanja. Pedagoški zahtevi u nastavi početnog čitanja i pisanja. Metode i postupci u nastavi početnog čitanja i pisanja. Prethodna ispitivanja (Metodika ispitivanja). Struktura nastave početnog čitanja i pisanja. Pripreme za čitanje i pisanje (Predbukvarski period) : vizuelne vežbe ili vežbe u posmatranju, akustičke vežbe ili vežbe u slušanju, prepričavanje i pričanje, opisivanje, vežbe artikulacije, razumevanje i usvajanje pojma rečenice, razumevanje i usvajanje pojma reči, razumevanje i usvajanje pojma glasa, analitička vežbanja, sintetička vežbanja, globalno čitanje, motoričke vežbe (pripreme za pisanje). Učenje čitanja i pisanja (Bukvarski period). Raspored učenja početnog čitanja i pisanja (odvojeno učenje čitanja i pisanja, uporedno učenje čitanja i pisanja, kombinovano učenje čitanja i pisanja). Postupci obrade slova (monografski, grupni, kompleksni). Faktori koji utiču na izbor postupka.

II. ČITANJE I VRSTE ČITANJA.

Izražajne vrednosti čitanja (artikulacija, dikcija, intonacija, ritam, tempo, pauza, jačina glasa, vizuelni kontakti sa slušaocem, diskretnost gestova I mimike). Vrste čitanja (glasno, tiho, logično, izražajno, horsko, usmereno, diferencirano, po ulogama, istraživačko, fleksibilno, kritičko, stvaralačko).

III. OBRADA UMETNIČKOG TEKSTA.

Posebni principi u nastavi književnosti (princip uslovnosti, princip metodičke adekvatnosti, princip jedinstva analize I sinteze). Metodička struktura časa obrade umetničkog teksta. Opšti model obrade umetničkog teksta (emocionalno-intelektualna priprema, najava nastavne jedinice, izražajno čitanje, lokalizovanje teksta glasno, tiho I izražajno čitanje, tumačenje nepoznatih reči I izraza, razgovor o neposrednom doživljaju I utiscima, analiza teksta), obrada književnog lika, jezik I stil, samostalni I stvaralački rad učenika, domaći zadatak. Obrada teksta na osnovu plana. Obrada teksta pomoću istraživačkih zadataka. Posebni modeli obrade umetničkog teksta. Obrade lirske pesme. Obrade epske pesme. Obrade bajke. Obrade basne.

IV. USMENO I PISMENO IZRAŽAVANJE.

Usmeno izražavanje (prepričavanje, pričanje, opisivanje, izveštavanje, kazivanje napamet naučenih tekstova, vežbanje razgovaranja, ostali oblici usmenog izražavanja); Pismeno izražavanje (prepisivanje, diktat, pisani sastavi, informativno-poslovni sastavi, jezičke vežbe).

V. NASTAVA GRAMATIKE I PRAVOPIISA.

Zadaci nastave gramatike i pravopisa; Diferencijalna (razlikovna) gramatika; Principi u nastavi gramatike (princip naučnosti, princip vaspitnosti, princip primerenosti, princip teksta, princip očiglednosti, princip zanimljivosti, princip stvaralaštva učenika, princip postupnosti); Indukcija i dedukcija kao način saznanja; Modeli metodičke organizacije časa.

VI. POZORIŠTE, FILM I TELEVIZIJA U NASTAVI.

Pozorište u nastavi; Film u nastavi; Televizija u nastavi.

BIBLIOGRAFIE

- M. Nikolić, Metodika nastave srpskog jezika i književnosti, Beograd, 1992.
P. Ilić, Srpski jezik i književnost u nastavnoj teoriji i praksi, Novi Sad, 1997.
S. Marinković, Metodika kreativne nastave srpskog jezika i književnosti, Beograd, 1994.
M. Vučković, Metodika nastave srpskohrvatskog jezika, Beograd, 1984.
Djordje Lekić, Metodika razredne nastave, Beograd, 1991.

- Ionescu M. – Didactica moderna, Ed. Dacia, Cluj, 1995
 Neacșu I. – Instruire și învățare, Ed. Științifică, București, 1990
 Nicola I. – Tratat de pedagogie școlară, EDP, București, 1996
 Alexei M. – Taxonomia învățării, Biblioteca Familia, Oradea, 2000
 Bârzea C. – Arta și știința educației, EDP, București, 1995
 Călin M. – Procesul instructiv-educativ, EDP, București, 1995
 Jinga I. – Învățarea eficientă, Ed. Edist, București, 1995
 Crețu C. – Curriculum diferențiat și personalizat, Ed. Polirom. Iași, 1996
 Neacșu I. – Metode și tehnici de învățare eficientă, Ed. Militară, Buc., 1990
 Preda V. – Îndrumător ptr. folosirea mijloacelor tehnice de însușire, Cluj, 1999
 Iucu R. – Managementul și gestiunea clasei de elevi, Ed. Polirom, Iași, 2000
 Neacșu I., Stoica A. – Ghid general de evaluare și examinare, Ed. Aramis, 1996
 Joița E. – Eficiența instruirii, EDP, București, 1998

EDUCATOARE

LITERATURĂ PENTRU COPII

Conceptul de literatură pentru copii. Sfera literaturii pentru copii. Genuri și specii literare accesibile copiilor de vârstă preșcolară. Valoarea instructiv-educativă a literaturii pentru copii. Accesibilizarea operelor.

Genul liric

Lirske pesme (Uspavanke, lazaljke, tašunaljke, cupaljke, rugalice, brojalice, brzalice).

Poslovice. Pitalice. Zagonetke.

Lirica cultă

Poezii despre frumusețile naturii și despre viețuitoare.

- Universul copilăriei oglindit în versuri.
- Poezii care fac elogiul patriei.
- Poezii despre trecutul istoric.
- Tabloul în proză.

Genul epic

Basmul. Legenda. Schița. Povestirea. Romanul.

Basmul.

Definiție, tematică, compoziție, personaje, trăsături caracteristice, valori instructiv-educative.

Exemplificări din literatura sârbă și universală :

“Snežana”, “Pepeljuga”, “Biberče”, “Crvenkapa”, “Ivica i Marica”, Braća Grim :”Palčić”, A. Puškin : “Bajka o ribaru i ribici”, H. C. Andersen : “Carevo novo odelo”, “Kneginjica na znu graška”, “Devojčica sa šibicama”.

Legenda.

Valori morale si estetice.

Kako je postala krtica, kornjača, Kukavica.

Schita. Povestea. Romanul.

Ko ne radi taj ne jede (srpska narodna priča); Petao, lija i vuk (ruska narodna priča); N. Popović : “Priča pred spavanje”; Jon Kreanga : Kesica sa dve pare; Uspomene iz detinjstva; Dedina i babina kći; Lisica prevarila medveda.

Fabula.

Definire. Trasaturi caracteristice.

Žan de la Fonten : Cvrčak i mrav; Lisica i gavran.

Dositej Obradović : Lav i miš.

Poezia.

Jovan Jovanović Zmaj – dečiji pesnik (Sadi drvo; Jovanka baštovanka; Mali konjanik; Kicina kuća; Svet; Juca s velikom jabukom; Materina maza; Zimska pesma; Evo nam roda doleće; Ptice na prozoru.

Desanka Maksimović (U snu deca rastu; Koke i meda; Zečije uho).

Dragan Lukić (Sedmica; Svejedno; Dečija pesma; mali grof u tramvaju).

Dj. Župunski (Čuvajte se deco; Mornar biću; Najdraži poklon majci; Seja).

D. Mirjanić (Šuma; Mala domaćica; Vrlo lak i kratak računski zadatak).

ÎNVĂȚĂTORI

LITERATURĂ PENTRU COPII

Conceptul de literatură pentru copii. Sfera literaturii pentru copii. Genuri și specii literare accesibile copiilor. Valoarea instructiv-educativă. Accesibilizarea operelor.

I. Narodna književnost

Narodne lirske pesme (uspavanke; lažaljke; tašunaljke; cupaljke; rugalice; brojalice; brzalice; redjalice; pesme o životinjama; šaljive pesme; pesme o Zemlji i vasioni; pesme o deci; simbolične pesme).

Dečje igre.

Lirsko-epske pesme (marko Kraljević I orao; Smrt majke Jugovića; Hasanaginica; Dioba Jakšića; mali Radojica; Smrt vojvode Prijezde).
Bajke (Snežana; Pepeljuga; Medjedović; Biberče).
Legende (Kako je postala krtica; Kornjača; Vučitrn).
Basne (Bik i zec; Crv i lav).
Šaljive narodne priče (Laž za opkladu).
Anegdote (Ero I Turčin).
Pitalice. Poslovice i izreke. Zagonetke.

II. Svetska književnost

Basne (Ezop: Konj i magarac, Kornjača i zec; Ž. de la Fonten: Cvrčak i mrav).
Bajke (Šarl Pero: Mačak u čizmama; Braća Grim: Palčić; H. K. Andersen: Carevo novo odelo).
Pripovetke (A. P. Čehov: Kaštanka).
Romani – odlomci (Karlo Kolodi: Pinokio; Mark Tven: Doživljaji Toma Sojera; Luis Kerol: Alisa u zemlji čuda; Antoan de Sent Egzeperi: Mali princ).

III. Srpska književnost

Dositej Obradović – basnopolisac (Lav i miš; Starac i smrt).
Branko Radičević (Dete i tica; Cic).
Djura Jakšić (Siroče).
Jovan Jovanović Zmaj – pesnik detinjstva (Pačija škola; Materina maza; Gde je bola; Mali konjanik).
Ivo Andrić (Prvi put u cirkusu).
Desanka Maksimović – stvaralaštvo za decu (Raduj se, raduj se, dete).
Branko Ćopić i dečja poezija (Mašinovodja).
Dušan Radović (Lav; Deca vole; Da li mi verujete).
Mira Alečković (Pesma za mamine oči; Ljulaška na grani).
Stevan Raičković (Veliko dvorište – odlomak).
Dragan Lukić (Šta je otac; Učitelju; Šofer velike kuće).
Miroslav Antić (Plavi čuperak).
Branislav Crnčević (Radoznalo vrapče; Bosonogi i nebo).
Dobrica Erić – idilično carstvo detinjstva (Bajka o senicama; Lepa je mala varoš Topola).
Ljubivoje Ršumović (Išli smo u Afriku; Krava čuva svoje tele; Jedna mamina dama).

BIBLIOGRAFIE

D. Ognjanović - V. Cvetanović, Dečja planeta – čitanka za studente pedagoških akademija, Beograd, 1984.
D. Ognjanović, Ptica u letu – čitanka književnosti za decu za medicinske škole, Beograd, 1989.
M. Danojlić, Naivna pesma, Beograd, 1976.
S. Marković, Zapisi o književnosti za decu, Beograd, 1971.
M. Crnković, Dječja književnost, Zagreb, 1967.
D. Ognjanović, Stvaraoci i deca (Ogledi o jugoslovenskim piscima za decu), Beograd, 1978.
Dečja književnost – šta je to. (Zbornik materijala o pitanjima književnosti za decu), Novi sad, 1970.